מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

והא [א] דתאני יקריבו רבי שמעון היא דאמר מביאין קדשים לבית הפסול והא דתני ימותו ר' יהודה היא דאמר *טעות מעשר תמורה הויא [ב] קסבר ר' יהודה תמורת מעשר מתה וקסבר ר' יהודה תמורת מעשר מתה והתנן אמרו משום ר"מ אילו היה תמורה לא היה קרב מכלל דרבי יהודה סבר קרב וכי תימא ר"מ למאי דסבירא ליה קאמר והתניא אין בין אחד עשר לשלמים אלא שזה עושה קדושה ליקרב וזה אין עושה קדושה ליקרב דברי ר' יהודה קדוש ליקרב הוא דלא [ג] (הוא) עביד הא איהו גופיה קריב ועוד [ד] דתניא [א] אם מן הבקר לרבות אחד עשר לשלמים יכול שאני מרבה אף התשיעי אמרת וכי הקדש לפניו מקדש או לאחריו מקדש הוי אומר לאחריו מקדש [ה] סתם סיפרא מני רבי יהודה וקתני [(א)] מן הבקר לרבות אחד עשר לשלמים אלא תרגמה ר' שמעון ברבי אבא קמיה דר' יוחנן במעשר בזמן הזה עסקינן ומשום תקלה אי הכי מאי איריא תרי אפילו חד נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא חד [ו] דלית ליה פסידא אבל תרי כיון דנפישי פסידא לישהינהו עד דניפול בהו מומא [ז] וליכלינהו קמ"ל איתמר האומר לשלוחו צא ועשר עלי רב פפי משמיה דרבא אמר קרא לתשיעי עשירי קדוש ולאחד עשר עשירי אינו קדוש ורב פפא [ח] אמר [ב] אפילו קרא לתשיעי עשירי אינו קדוש דאמר ליה [ט] לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ומאי שנא מהא דתנן [ג] האומר לשלוחו צא ותרום תורם כדעת [י] בעל הבית אם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבינונית אחד מנ' פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה אמרי התם [ד] כיון דאיכא דתרים בעין יפה ואיכא דתרים בעין רעה אמר [כ] להכי אמרתיך הכא טעותא היא אמר [ל] לא איבעי לך למיטעי:

הדרן עלך מעשר בהמה
וסליקא לה מסכת בכורות

[א] אין מביאין קדשים לבית הפסול. שאילו היו קריבים צריך לאוכלן כחומר שבהם דצריך להרים מהם חזה ושוק וליתן לכהנים ומתוך שהכהנים מועטין הן [ב] אין נאכל אלא לכהנים שמא לא יהו מצויין אוכלין לאותן חזה ושוק ויפסלו בלינה לאחר שני ימים ולילה אחד והשתא מביא אחד מהם שהוא מעשר לבית הפסול דהא מעשר ודאי אינו צריך הרמת חזה ושוק לכהנים אלא הכל נאכל לכל אדם ומצויין לו אוכלין הרבה ולא אתי לעולם לידי פסול לינה. במס' זבחים פ' כל הזבחים שנתערבו (דף עה:) גמרי' פלוגתא דר"ש ורבנן דתנן אשם שנתערב בשלמים ר"ש אומר שניהם ישחטו בצפון ויאכל כחמור שבהן אמרו לו אין מביאים קדשים לבית הפסול: **תמורה הויא.** ותמורת מעשר אינה קריבה אלא מתה: **למאי דס"ל.** לדה"ק לדידי דס"ל דתמורת מעשר אינה קריבה [ג] לאו תמורה היא דאילו היה תמורה לא היה קרב: **אין בין אחד עשר.** שקראו מעשר לשלמים דעלמא אלא שזה עושה תמורתו ליקרב שהשלמים עושים תמורה ותמורתן קריבה אבל אחד עשר אין עושה תמורה ליקרב דסבר ר' יהודה דטעות מעשר הויא תמורה ואין תמורה עושה תמורה והאי ליקרב בתרא לא נקט אלא משום דיוקא הא איהו גופיה קרב שלמים: **דתניא אם מן הבקר.** אם זבח שלמים קרבנו מן הבקר וגו': **לפניו.** קודש [ד] שהוא עצמו קדוש מתכרא דאינו עושה תמורה אלא לאחר שהוא קדוש: **תרגמה.** להא דקתני ימותו: **בזמן הזה.** דלא ס"ל הא דרב הונא דאמר בריש פירקין [ה] דהאידנא לא נהוג מעשר גזירה משום לקוח ויתום ולהכי אין מניחין אותו לרעות עד שיפול בו מום דדלמא אדהכי והכי אתי בהו לידי תקלה לידי גיזה ועבודה או אתי לשוחטן בלא מום הלכך כונסן לכיפה וימותו שם מאליהם: **מאי איריא תרי.** כי יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי: **קרא לתשיעי עשירי קדוש.** דלא מפסיד ליה כלל ואוכלו כמומו: **אינו קדוש.** דכיון דשלמים הוא מפסידו חזה ושוק דמטי לחלק כהנים ומצי א"ל להפסידי לא שדרתיך שלים: **ולא לעוותי.** והיינו עיוות שצריך לו להמתין עד שתומם ועוד שאסור לגוזו ולעבוד בה: **פיחת עשרה.** שתרם אחד מארבעים בעין יפה: **להכי אמרתיך.** שאמדתי בדעתי שכך היה רצונך לתרום כמה שתרמתי: **לא איבעיא לך למיטעי.** הלכך לא כלום הוא אותו טעות: הדרן עלך מעשר בהמה

רש"י כת"י

[ו] **כת אחת תרוייהו קדשי.** ואפילו י"א דהא מרישא לא שמעינן שהרי תשיעי קדוש בלא עקירות [ז] אבל יצאו ב' כי הוי"א דלא נתקדש הי"א אפילו קראו [ח] משום די"א בעי עקירת שם עשירי: **לאו שמעתא.** יצאו ב' כי [ט] וקרא [י] לב' קדושים: [כ] **ולא דבר.** וקרא לי"א עשירי דודאי לא קדש הואיל ולא נעקר שם עשירי וכת אחת לא הוי דנימא מנו דחייל אט' חייל נמי אאידך: **דאי לא סימא הכי.** דכת אחת תרוייהו קדושים: **ולא קדש.** דאי קדש הוי הקודש [ל] והי"א חולין דלא נעקר שם [מ] והוי עשירי וחולין מעורבין אם אינו תכלין: **וקרייה י"א.** ואיכא עקירה ומיהו [נ] גמור הוא [ס] די' קדוש מאליו: **והדר איערוב וקראן עשירי.** ואין ידוע איזה מהם היה קודש דלהוי איהו [ע] והאי ליקרב שלמים כדין י"א הלכך מעורבין הן ודינן מפורש לקמן דפליגי ביה: **דהדר איערוב.** ויצאו כאחת ורבותא קמ"ל דאע"ג דקרייה לי' נמי [פ] קדוש י"א הואיל ומעיקרא מיהת איעקר שם י': **ולמאן.** הא דקשיב עקירה בי' כי קרייה י"א דלא כרבי לקמן. ואי קשיה לוקמא כגון דקרייה להאי דקדים דלאפיק רישיה ט' לד"ה הוא עקירה הא לא קשיא דהואיל וקריי' לט' ט' ותו לא הוי עקירה או קרייה לי' ט' דתרי זמני ט' לאו כלום הוא: **כי אמר רבי.** עקירה י"א לא הוא עקירה היכא דלית ליה אלא כי בהמות טובא לעשר דאמרי' האי דקרייה י"א חד עיסורא קאמר כלומר הרי אחד מן המעשרות שהספרים מדיר זה וי' קרייה הכא דלית ליה טפי דתו נ"ל למימר הוי מעשר אחד הלא אין כאן עישור ב' אלא ודאי י"א קרייה (והלא כעיקר תלמודא קא פריך ליה): **יצאו ב' בעשירי.** וקרא י' ידעו ויאכלו במומן: **יקרבו.** בשלמים דשלמים טעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כר"מ במנחות [צ] ומעשר לא הלכך אי קרבי תרוייהו מעשרי אפסוח דגרע לי"א דהא דייה קרב שלמים וליתן חזה ושוק לכהן כיון דלא ידע הי מנייהו הוי י"א הלכך קרבי תרוייהו שלמים: **רבנן היא.** דפליגי על ר"ש דאמרי אין מביאין קדשים לבית הפסול לשריפה שלא כדין והכא כי קרב המעשר שלמים ויהיב תרי זמני חזה ושוק לכהן ואינו נאכל אלא לכהנים ושמא לא ימצאו כהנים הרבה לאכול ולא יאכל לב' ימים ולילה אחד וישרפום משום נותר. ופלוגתא דר"ש ורבנן בפ' כל הזבחים [ק] דקתני אשם שנתערב בזבחים ר"ש אומר ב' ישחטו בצפון ויאכלו כחמור שבהם והיינו ליום ולילה כדין אשם אמרו לו אין מביאין אשם לבית הפסול שמא לא יאכלו ליום ולילה אחד [ר]: **והתנן אמרו לו משום ר"מ.** לר"י אלו היה תמורה לא היה קרב דמכלל דלר"י קרב י"א שלמים דאי לא מאי מהדר ליה. וכ"ת לר"מ למאי [דס"לן] קאמר דה"ק לדידיה דס"ל דקרב שלמים מש"ה עביד תמורה דלאו תמורה היא דאלו היה תמורה לא היה קרב: **זה עושה קדושה ליקרב.** שלמים עושים בהמה אחרת קדושה ליקרב אם המירה בהם וזה י"א אין עושין בהמה אחרת ליקרב דס"ל כי טעמיה דתמורת [ש] מעשר תמורה הוא ואין תמורה עושה תמורה: **אם מן הבקר.** גבי שלמים כתיב בויקרא וקרא יתירא הוא דכתיב למטה ואם מן הצאן קרבנו ממילא ידעי' דלעיל מיירי בבקר אלא ה' דהבקר לרבות י"א לשלמים אם קראו עשירי: **הקדש לפניו מקדש.** (הקדיש) המתפיס (תמימים) [בהמה] א' בתמורה לפניו מקדש קודש שהוא עצמו קדוש או לאחריו מקדש לאחר שהוא עצמו קדוש הוי אומר לאחריו מקדש ולא לפניו וטעות מעשר תמורה הוא הלכך י' שעדיין עצמו לא קידש היאך עושה את הט' קדוש גמור ליקרב. והך ברייתא בת"כ [ת] וסתם ספרא ר"י פ' אלו הן הנחנקין [א]: **בזמן הזה.** דאין ראוי לקריב ומשום תקלה דלא ליתו למיכליה בלא מום לא אמרינן ירעו אלא ימותו: **לישהינהו.** וישליכם לרעי' עד דנפיל ביה מומא: **קרא.** השליח לט' י' קדוש דהא לא אפסדיה מידי שהרי במומן יאכלו: **לי"א עשירי אינו קדוש.** דאפסדיה איתורין חזה ושוק דבעי לאותביניהו לכהן הלכך א"ל לא לעוותי שדרתיך ולדעת כן לאו שלוחי אתה: **אינו קדוש.** דהאי נמי לעוותי הוא דבעי לאמתויי עד שיומם: **כדעת בה"ב.** כפי שהשליח יודע דעת ב"ה אם עינו יפה תורם אחד ממ' ואם עינו רעה אחד מס' לתרומה גדולה שכך שיערו חכמים: **פיחת עשרה.** שתרם [illegible] לעוותי שדרתיך:

והא דתניא יקריבו ר' שמעון [יא] דאמר מביאין קדשים לבית הפסול. ואע"ג דשלמים טעונין סמיכה ומעשר אין טעון סמיכה כדתנן במנחות (דף צג.) כיון דסמיכה לא מעכבא לא חיישינן [יב] ובפרק תמיד נשחט (פסחים דף סב. ושם) אמר כל הזבחים ערל וטמא משלחין קרבנותיהן ליכא לאוקמא בבכור ומעשר דהא כל הזבחים קאמר [יג] ובפ' שני נזירים (נזיר נז.) נמי תנן שניהם מביאים קרבן על תנאי ובמס' שקלים (דף יא:) נמי תנן [יד] בהמה שנמצאת מירושלים למגדל עדר זכרים עולות נקבות זבחי שלמים [טו] [ג] וטעונה סמיכה ולא משמע דאיירי [ק] במצאוה בעלים מדקתני עלה בראשונה היו ממשכנין [טז] מוצאיה להביא נסכים ויורש מביא קרבן אביו אע"ג שאינו סומך ובפ' התערובות נמי מביא אשמו ולוגו ואותו אשם טעון סמיכה והיא סמיכה [ר] באקופי דלא גמורה היא למ"ד סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא ובגברא איירי כדמוכח בתוספתא ופ"ג דמו"ק (דף טו: ושם) אמר [יז] אבל אינו משלח קרבנותיו דכתיב שלמים כשהוא שלם ולא כשהוא חסר אבל אי לאו קרא היה משלח [יח] ואומר התם מנודה מהו שישלח קרבנותיו ת"ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושלחו קרבנותיהן ובפ' בתרא דמנחות (דף קז.) תנן פירשתי מן הבקר ואיני יודע מה [ש] מביא פר ועגל [יט] ובגמ' גבי שפה לנדבה אחד [ת] פר ועגל ובפ' כל המנחות באות מצה (שם סג: ושם ד"ה וכן) השולח קרבנותיו ממדה"י [כ] היה כהן מניף על ידו מדקתני מניף [כא] בשלמים איירי דבעו סמיכה וליכא לאוקמא בקרבן נשים דהא קתני ליה רישא והאשה כהן מניף על ידה בכל הני משמע דלא חיישי' לסמיכה וקשה דבפ' כ"ה (גיטין כח: ושם ד"ה והא) גבי השולח חטאתו ממדה"י כו' פריך [כב] [א] והא בעי סמיכה ומשני בעוף או בקרבן נשים ופ' האשה (פסחים דף פט.) תנן חמשה שנתערבו עורות פסחיהם ונמצא יבלת באחד מהם פטורים לעשות שני ולא מייתי מותר פסח על תנאי מטעם סמיכה משום דפסח אינו טעון סמיכה ומותר פסח טעון סמיכה ולא התירוהו להקריב בלא סמיכה ואע"ג דאיכא בפסח חיוב כרת ובפ' התערובות (זבחים עד: ושם ד"ה והא) נמי תנן נתערבו קדשים בקדשים מין במינו יקרב לשם מה שהוא ופריך והא בעי סמיכה ומשני בקרבן נשים ול"ל [כג] קרבן שאין לו תקנה ברעייה ואזלא למיתה [כד] יקריבוהו בלא סמיכה אבל יש לו תקנה ברעייה [כה] אסור להקריבו בלא סמיכה ולכך בההיא דשקלים וביורש קרב בלא סמיכה אבל [כו] קדשים בקדשים יש להם תקנה ברעייה וכה"ג נמי מפליג התם גבי אשם [כז] דלית ליה תקנה ברעייה וההיא דמביא אשמו ולוגו [ב] אמר התם לתקוני גברא שאני [כח] וההיא דאבל ומנודה איכא לאוקמה בעוף או בקרבן נשים ומה ששלחו ישראל קרבנותיהן במדבר בתמיד שבכל יום קאמר וההיא דפר ועגל בקיין למזבח [כט] וערל וטמא שאני דלאו בני סמיכה נינהו ערל א"א להמתין עד שימול כגון שמתו אחיו מחמת מילה וטמא כגון זב ומצורע [ג] בקרבן הקבוע לו כגון עולת ראייה וחגיגה [ד] (או כגון) שעובר עלייהו בבל תאחר וההיא דכהן מניף על ידו בערל וטמא ויורש וכדר' יהודה דאמר יורש אינו סומך והא דשמעתין וההיא דשניהם מביאין חטאת אחת וההיא דנזיר שמביאין על תנאי שאני התם דבתחלת הפרשת הקרבנות לאו בני סמיכה נינהו [ל] דא"א לעשות כאן סמיכה ועוד י"ל הך דשמעתין כל חד בשעת הקרבתו שמא לא מחייב בסמיכה ולא דמי לקרבן שהוא בר סמיכה [לא] וא"ת היכי קרבי הכא כיון דאין מתנות מעשר ושלמים שוה שזה [לב] מתן ארבע וזה מתן אחת ומיהו י"ל פלוגתא היא בפ' תערובת (שם דף פ.) נתערבו מתן ארבע במתן אחת ר"א אומר ינתנו במתן ד' ר' יהושע אומר במתן אחת דכל הניתנים [ה] במתן ד' שנתן במתן אחת [לג] יצא דר"א סבר מסיק להו לשם עלים מיהו בההוא [לד] פסקא משמע דר"ש אית ליה דר"א גבי למחרת מביא [ו] אשמו דמסיק להו לשם עלים: **במעשר** בזה"ז. בריש פירקין (דף נג.) מסקינן אינו נוהג בזמן הזה משום תקלה ומ"מ אם עישר חל עליו שם מעשר: **לתשיעי** קדוש. קסבר רב פפי דלא שייך כאן לתקוני שדרתיך ולא לעוותי כיון דנאכל במומו אע"פ שצריך להמתין עד שיומם ואסור בגיזה ועבודה א"כ היינו טעמא דאחד עשר לרב פפי מטעה שילא עשירי עבדיה לשלימותיה דעשירי מאליו קדוש: הדרן עלך מעשר בהמה וסליקא לה מסכת בכורות

רבינו גרשום

תורה אור השלם

1. ואם זבח שלמים קרבנו אם מן הבקר הוא מקריב אם זכר אם נקבה תמים יקריבנו לפני יי׳: ויקרא ג א

הגהות הב"ח

(א) גמרא וקתני אם מן הבקר:

מוסף רש"י

שיטה מקובצת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones